48ԲԴ ՏԵՐԻ ԹԻՒ 2774 — ՈՒՐԲԱԹ — 1331 ՐԷՊԻՒԼ ԷՎՎԷԼ 15 — 1913 ՓԵՏՐՎԱՐ 15 — 28

JOURNAL ARMÉNIEN
MANZOUMÈ-I-EFKIAR
54, Grand' Rue de la S. Porte, 54
Constantinople
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԵՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ԱՐՈՒՄ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻՆ ԱՄԷՆ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ ՊԱՊԸՐ ԱԼԻ ՀԱՆՊՏԷՍԻ ԹԻՒ 54

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆՆ ՈՒՂՂՈՒԱԾ ԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԵՏ ՊԵՏՔ ՏԵՌՈՒԻՐ

Մանկության Էֆքեար

منظومهٔ افکار ارمنیجه یومی غزته
صاحب امتیاز اوحانس فرید
اداره خانهسی باب عالی جادهسنده نومرو ۵۴

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՆԽԻԿ	ՏԱՐԿ.	ՎԵՑԱՄՍ.	ԵՐՄՍ.
Պոլսոյ համար	80 Ղշ.	45	25 Ղշ.
Դուռտանեաց համար	80 »	45	25 »
Արտասահմանի »	25 Ֆր.	14	8 Ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 Ղշ., մէկէ աւելի դրուելիք ծանուցմանց համար ՍՊԵՆԴԱՒՈՐ ԳԱԳՍԱՆՆԵՐ

ԱԶԱՏԱԿԱՆ ԱՆԿԱԽ ՕՐԿԱՆ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

10 ՓԱՐԱ — ❀ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ ❀ — 10 ՓԱՐԱ

ՔՐԻԼՈՎ ԵՒ ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆԸ

Քրիլովի մէկ առակը կայ զոր այս պահուս կը յիշեմ.

Կարապ, ձուկ և խեչափօս
—Ձեմ գիտեր ո՛ւսկէց գան գիրաբ—
Բեռնաբարձ ասլլ մը առնել կ'ուզէին։

Դուցէ ամէն մարդ գիտէ հնչանուագ առակախօսին այս կտորը, ուր կը պատմուի այդ երեք կենդանիներուն ծիծաղելի և իրեմտիրտ ջանքը՝ կառքը քաշելու համար։

Մին վեր կը քաշէր, միւսը դէպի ետ,
Իսկ խեչափառն ալ դէպի... դէտ։

Այս առակը քսնապէս չէ յարմարիր այսօրուան այն ջանքերուն որ կը թափուին Կեդրոնական վարչարանին շուրջ։

Եռեք Կեդրոնական մը կայ, զոր մէկը վեր քաշել կ'ուզէ՝ դէպի Բերա, մէկը դէպի ետ՝ Գալատա, և վաղը դուցէ մէկն ալ առնի դէպի դէտ... յարգանաց։

Ինչո՞ւ։ Որովհետև քանի մը ոսկի կայ ծախսելիք և քանի մը ցոյց կատարելիք։

Մէ՛զ որ անաննիս «անհասկանալի ազգ» է եղեր։ Ահա՛ քանի մը հարիւր ոսկին ազիզ չուտեր ենք և ծախսելիք չենք գիտեր։

Բանկալիքի աղմկաւոր առակ քանի մը հազար ոսկին անհանգիստ կ'ընէ մեր կարգ մը վարիչները և կը պահանջեն որ գերեզմանատան դնտնին վրայ հոյակապ վարչարան մը չենուի, հոգ չէ թէ այս պերճանքին համար իրական և արդար հիմ մը չդտնուի։

Կեդրոնականը՝ Կեդրոնական ըլլալու համար պէտք է անխախտ մնայ իր այժմեան տեղը։ Ան իրր ամենագոյն ազգային կրթարանը մատչելի ըլլալու է Պոլսոյ ամէն Թագի Հայերուն։ Պէտք է նկարի առնել Վասպուրը, Սիւնիքը, Թոքատը, Սամսոնը և Էյնեսը։ Պէտք է նկատի առնել նաև ազգաբնակութիւնները վիճակը և արհամարհելի չհամարել մինչեւ Բերա ելլելու մէկ երկու դրուշը։ Մեր ժամանակը—և հիմա ալ ապահովաբար—Թոքատեան, Սամսոնցիներ ազգաքայլելով կուգային. ատանք հանել մինչեւ Բանկալիքի զգզգիան առնուազն զբոսկանք է՝ եթէ ոչ անիրաւութիւն։ Բերայի տղուն համար գաղեան ամէնէն ծանր է Ղալաթիան։ Հետեւաբար չեմ գիտեր ինչ հայիւսով ամանք անդուստ եռանդ մը ունենն այդ կրթարանը քաշկռտելու Բերայի ամենայոյզ մէկ խորքը։ Եթէ Կեդրոնականը իր հին օճախէն պիտի քայլայուի՝ հարկ է աւելի անդարձ և ուսանելական կեանքի աւելի պատշաճ անկիւն մը առնել։ Որ այժմեան տեղը բաւական ազմկաղերծ էր. միակ անպատեհութիւնը՝ մօտակայ փոզոցներն են, որոնք վատառաբար քանի մը տարիէն պիտի մաքրուին։ Մենաց որ, Բերան աւերի վառ չէ՞ այդ տեսակէտով։

Մա՛ս մը ալ կ'ուզէ որ Կեդրոնականը Գում-Գալատա փոխադրուի։ Այս ալ նոյնչափ տխալ ծրագիր՝ ո՛չափ առնն որ կ'ուզենք մէկ Կեդրոնական ունենալ։ Ցերիգիւղի և Խասգիւղի ազան ինչպէս կ'ուզենք որ մինչեւ Գում-Գալատա ճամբորդէ առաւ իրիկուն։

Ձեմ հասկնար թէ, ինչ «գօտ» ունենք իր տեղը պատշաճօրէն, խելօքիկ մը կեցող այդ համակրելի կրթարանը տանիլ-վրայ դարձնելու։

Մէկ բան միայն կրնայ այդ օճախին քայքայումը առաջացնել։ Իր կրկնութիւնը։ Այսինքն երբ տրուշի երկու Կեդրոնական վարչարան ունենալ։ Ուշադրաներու դիւրութեան համար, կը հասկնամ, երբ մասնեն դէպ երկու գարագի վերածել։ Մէկը՝ Գում-Գալատա, իսկ միւսը Բերա, Մայր վարչարան և Լուսաւորի վրայ աւելցնելով երեք չորս կարգ։ Եւ այն ատեն «Կեդրոնական» անունն ալ կը ճիւսուսուրի՝ և կ'ըսուի «Պոլսոյ» Կեդրոնական, «Բերայի» Կեդրոնական։ Առանց սոր մինակ Բերա կամ Գում-Գալատա ասելով Կեդրոնականը կը դարձի Կեդրոնական ըլլալ, կը մեղանչէ իր հիմնարկութեան նպատակին դէմ և կ'ուրանարուի այնքան սիրելի և քաղցր աւանդութիւն մը որ ամիսը ասուած է անոր և որ այնքան ջերմ խանդաղատանքով մը կը պահուի։

Եթէ կ'ուզենք Ջօրն մը ասենալ այն քանի մը հազար ոսկիով որ կը գտանէ, փաստաբ կալանուածներ չունենք գերեզմանատան հերքը և անոնք մասնաւորապէս արդի մէկ Կեդրոնականը երկուքի, երեքի բաժնուցնենք և մեր ազաքը հարիւր ենդածին չուտ շատ թանով վիրենք։

Եւ յետոյ, քանի որ Պատրիարքարանը կը պահուի Գում-Գալատա, Կեդրոնականը կը տարուի Բերա, ինչ պիտի ըլլայ այդ վարչարանին արդի շէնքը որ դուրսի չէ շատ մը յարմարութիւններէ։ Արդեօք դան ալ ոգեղէն... ազնդ՞ մը պիտի չենենք, թէ հիւանդանոցի մասնաբիւղ մը։

Եւ համոզուած եմ որ Կեդրոնականի ոչ մէկ տան չպիտի համանայի Կեդրոնականը մասնաւորապէս Բերա փոխադրելու պերճանքին, և պիտի ուզէ զան պահել իր արժանաւոր և լուսաւոյն տեղը քաղցր ուսանութիւններով և յիշատակներով այնքան բարեխառն։

Ուրեմն, ամէն կերպով պէտք է ընդդիմանալ ծնած շարժումին։

Բայց...

Ձեմ գիտեր այդչափ ալ վախնալիք բան կա՞յ։ Ձէ՞ որ կարծիքները գիրտ կ'ընդունուին։ Եւ եթէ հաւատանք իմաստուն առակախօսին եզրակացութեան, հիմակուընէ կրնանք բան թէ՝ Կեդրոնականն ալ ալլ տալին ոչ մինչեւ վերջը իր տեղը պիտի մնայ, չէ՞ որ,

Մին առաջէն քաշէր միւսը ետ,
Եւ խեչափառը դէպ ի... գետ։

Յ. Խատէեան

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— Թերթս չբերուն և վարչական պաշտօնեայ Գեորգ Էֆ. Վանեան Սեւ ծովի գիծով Սամսոն, Տրապիզոն։ Թոքատ, Կիրասոն և բոլոր կարելոր նաւամատոյցներէ վերի մեկնեցաւ Անաստասի ներքին գաւառները, «Մանգուամ»ի գործակալական և բաժանորդագրական գործերով զբաղելու համար։ Կը խնդրենք մեր բաժանորդներէն որ հաճին ամէն տեսակ դիւրութիւն տալ իրեն։

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻՆ

(ՊԱՏԿԵՐ)

Կը սիրեմ քեզ նոյեմ՛...

Ձիշտ քու Թովիլ կանչիդ պէս, սիրտս ալ իր դարուէնը կ'ապրի հիմա և եթէ քու բարձրուդէզ հասակդ լոյս արեւուն կը ձգի խալաթար, իմ ալ հոգիս իր յոյզերով դէպի կարմիր յոյսերը կը ճարտէ անդադրում։ Կը սիրեմ քեզ նոյեմ՛, զի դու խարիդանիշն ես դէպի վեր, միշտ դէպի վեր սուրալու անենով բարեխառն կուրծքիս տակ ապրող կենդանի անկ հոգիիս։ Եթէ քու տարաթիներուդ անուշ օտոիւնին կը ձայնակցի հեշտալուր խոսնջիւնը կարիպող առուակին ու ցօղաթոնոյ դալարիդ մէջ հոսող զեփիւռին ապուշ յանկերգները կը ալլվան, իմ ալ սիրտս սիրոյ քաղցրիկ մեղեդիներով կը արբի։

Կը սիրեմ քեզ նոյեմ՛...

* * *

Բայց վա՛յ իմ կեանքիս...

Աչուն ունի՞ն, ականջներ ունի՞ն ձմեռ ու ձմռան եղբ մոտ։ Վաղը նոյեմ՛, անոր սերեւթիւրը կը սեղմ, սեղմ՛ւր և անոյշ սերեւթիւրը... մէկիկ մէկիկ պիտի թափին կեանքիս լոյսի և յոյսի ծաղիկները, թարս ու բոյր, գոյն ու ներանգ պիտի մնանին հոգիս մէջեն։ Անոնցմէ ու ձգաւանիներս, խանգս ու անուշրջիներս, նոյեմ՛, բզկորդ ա՛հ, բոլորն ալ պիտի դիրքին և դիտե՞ս ինչ... աւա՜ղ, կուրծքիս տակ հինաւուրց յիշատակներուս աւերակներուն վրայ, տիրտ վայրի բան մը պիտի բլայ, հեռաքիս թեշիլը անյաղթօրէն եղերկրդող... ու անկէ ետք զրնդն ալ, թփտա՛ս, ձմրան քուրքը պիտի յիլէ կեանքիս վերջին պլպլուքն ալ նուազեցուս, ու ա՛մ գիտէ ալ նուիրեսու ա՞ր դիտիսն մէջ պիտի թեղեն գիս, սին քեզարի մը պէս անանուն...

Վա՛յ իմ կեանքիս...

* * *

Հազար երեկ քեզ նոյեմ՛...

Բու կեանքդ յուսերժական գարուն մըն է անձմեռ։ Երեկ քեզի, դուն սերեւթիւրի չունիս։ Գուն քու ղեղանքներովդ ու թաղանքներովդ, երազներովդ ու քաղցնդերովդ անմահ ես։ Բու գլուխդ միշտ բարձր պիտի մնայ, անուշի կապոյտին մէջ մարեւուելու վոեմ ձգտումով դալարնդալած։ քու սարարներդ միշտ պիտի հիւսեն մեղեդիներ թավշանուա ու դուն միշտ նոյեմ՛, միշտ պիտի ժպտես ցերեկը արեւուն և գիշերը լուսնակին ու աստղերուն հետ։

Վաղը ձմեռ պիտի դայ ու բան ձիւնը մինչ դանդաղորէն իմ պատանքս պիտի պարարտէ, դուն նոյեմ՛, թերեւս իմ դամբանս հուշան ի վեր բարձրացած, ձիւնին անրիծ ներմակութիւնը տակ, հարնանիներդ ապրատակ չղարշներով պիտի զգեստաւորիս...

Երեկ քեզ նոյեմ՛...

ՅՈՎՀ. ԴՄԲԻԹԵԱՆ

ԿԱՅՍԵՐ ԳԱՐԻՆ

ՎԻԼՀԵԼՄ Բ. ՍԻՍԱԼԱՍ Է ԻՐ ԳԱՐԻՆ, ԻՐ ԱԼՈՒՌՆԵՐՈՒՆ, ԻՐ ԿԱՔԻՆ, ԻՐ ՄՏԱՅՍԻԱՆՈՒԹԻՒՆԵՐՈՒՆ ԱՐԺԷՔԻՆ ՎՐԱՅ

ԱՐԴԵՕՔ ՉԷ՞ ԽՈՐՈՒՍԱԾ ՆԱԵՒ ԻՐ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐՈՒՆ, ԻՐ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՅՈՒՍԱՍԷՐԻ ԳՈՐԾԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ

ԳԵՐԼԻՆ, 22 Փեբր.

Անցեալները երկրագործական կեդրոններ մը մէջ Վիլհէլմ Բ. իր անձնական կալուածներուն և անցեալ առաջ եկած արդիւնքներուն գովասար կարդաց։ Նաև մը Գերման թերթեր կ'անդրադառնան կայսեր կողմէ տրուած անհիշդ տեղեկութիւններու վրայ։

Կայսրը ըսած էր.

— Իմ գարիս ամէնէն լաւն է։ Ամէն կողմէ կուգան կը հիանան անոր վրայ։

Այն կողմերու հոգատարները կը յայտարարեն։

— Բայց բնաւ երբեք։ «Կայսերական» գարին մեր մէջ ամէն կողմ կը մշակուի արդէն քանի տարիէ ի վեր։

Կայսրը ըսած է։

—Ախտախ և գեմկր մէջ, ա՛յնքան ձիեր, ա՛յնքան նախիր ունիմ որ...

Ներկայեալներ հոգատարները հաւաքուեցան և բողոքեցին կայսեր հարեւանցի։ Ցայտարարեցին թէ Վիլհէլմ Բ-ի տուած թուականները «բոլորովին ճիշտ» են, և թէ կայսերական տիրուներն ու գոմերը կայսեր հաստատեցին կէսը անգամ չեն պարունակեր։

Վիլհէլմ Բ. ըսած էր։

— Իմ կաթ ամէնէն աւելի կաղբգ կը պարունակէ։

Վեհապետն կալուածին գանուող տեղւոյն Փրիդրիխսրոյնիկը կ'ըսեն թէ կայսեր ցոյց տուած չափը ճիշտաւորենէն վեր է։

Իր ճաշին մէջ Վիլհէլմ կայսեր գտնուած սեղանները աւելի զուարթալի են քան լուրը։ Հոս ինքնան մեծ կարեւորութիւն չունի՝ ա՛յն պարագան թէ կայսրը անհիշդ տեղեկութիւններ տուած է իր մտադարերին, իր կարագին իր ձիերուն, իր հովերուն և իր գարիին վրայ։ Բայց ներելի չէ ընդունիլ որ, եթէ Վիլհէլմ Բ. այսքան զէշ տեղեկութիւն տուած է իր կալուածին մէջ անցած գործերուն և գանուածներուն վրայ, հաւատարապէս անտեղեակ ըլլայ նաև չատ աւելի կարեւոր խնդիրներու վրայ։

Վիլհէլմ Բ. լրջիր չի կարդար. քանի մը հատուածներ միայն կարդալով անոր կը ներկայացնեն իր պատասխանները։ Ներելի չէ ընդունիլ որ կայսեր բարի դիտաւորութիւնները և իր զգացումները, բարիք ընելու իր փափաքը, վերջապէս բոլոր այս յատկութիւնները խնդաթիւրուն իր շրջակայքը դանուածներուն կողմէ հաղորդուած սուտ ու տխալ տեղեկութիւններուն։

Դեռ շատ չէիր այսպիսի սասյգ ապացոյց մը ունենանք։ Իրեն բան էին որ, եթէ Թագաւորանաց մը զրկէր Ակաբիր (Մարքի ծովերքը), Ցորանայի թնդութիւնը պիտի բնէր, Ցորանա Մարքի գործին մէջ անպատճառ տեղի պիտի տար։ Իրեն բան էին թէ Անգլիա Ցեռայ ուրիշ զգացումներ վերագարձան. կատաղ ցասքդ իր տաքերուն մը բրայ. ինքն ալ առաջնակարգ մարմնամարզիկ մըն էր. ճարտնական ճիւնիրի էիլերէն ոչ մին իրեն համար գաղանիք չունէր։ Եւ իր դիրքը տեսնելով, կարելի էր դատել որ, եթէ յաղթուած էր յանկարծակիի գալով, պիտի չյաղթուէր անդամ մը որ նախզգոյշ ըլլար. բայց մէկէն ի մէկ միտքը փոխուեցաւ, և ձեռքերը դրպաններուն մէջ խոթելով սկսաւ խնդալ։

— Զարմանալի էք արդարեւ։ Ամէն վայրկեան կը տարեցնէք ինձի ալ աւելի ճիտնալ ձեր վրայ։ Ձէի երազեր թէ կարելի էր այնարտի մէջ ձեզի՝ մէնք մը գտնել։ Ձէի գիտեր թէ որչափ ծիլդ կ'ըսէի երբ ձեզ կը կոչէի Օշիս Մացումի արժանաւոր ընկերուհին։ Ամէն ժամանակ աւելի կը պարծիմ ընտրութեանս վրայ, չնորհակալ եմ ճակատագրին որ ձեզ ճաշուսեւ վրայ դրաւ։ Ոչ մէկ թերութիւն, ոչ մէկ տրաս. մարմնով կատարեալ և հոգիով բարձր։ Եթէ ձեր նկատմամբ ապագայ վարմունքիս մասին վարանում մը ունէի, այլեւս փարատեան կասկածներս... քիչ առաջ գամբիրգ մեզ իրարու կապող չզրթան։ Երբեք, ինչ որ ալ պատահի, ոչինչ ձեզ պիտի չյաղթահակ իմ ձեռքէս։ Եւ անպատճառ հարկ եղած միջոցները ձեզ պիտի առնիմ վճռան ըլլալու համար այս գանձին մասին։

Այս ընթացքին հեռաւանքով գերման ժողովուրդը մեծ մասամբ համոզուած է որ Ֆրանսայի հանրային պատարկութեան հիւզերուն մէջ պատասխանատուները գայթակղեցնող են, թէ հակակինուորական-նաւթիւնը կը քայքայէ բանակը, և թէ ֆրանսական նաւատորմը «փտած» է։ Այս վերջին բառը դեռ երէկ գործածուեցաւ գերման ծովային պահեստի սպայի մը կողմէ, Նաւային Դաշնակցութեան գումարման պահուն։

Հարիւրին մէջէն օրինակ մը. անցեալ օր բարիգան թերթերը կը ծանուցանէին թէ Ֆրանսայի զօրավար մը դանայա եղած էր։ Ցայտնի չէր իր անայանցումին շարժառիթը, Գերլինի «Լոբալ Անցայկեր» այս լուրը արտատպեց «Դատաւոր Ֆրանսայի զօրավարը» մեծ վերնագրին տակ։

Իրաց այս վիճակը յայտնի ըլլալով, ինչպէս նաև հանրութեան ազատութիւնը, դարմանալի չէ որ գերման ժողովուրդը առանց չափազանց աչանչալու կը խնայուի կառավարութեան կողմէ իրեն վրայ պարտադրուած գինուորական նոր զոհաբերութիւններուն առջեւ։

Իրաւ է որ Բայսթակին ընկերվարական անդամները կը հակառակին։ Բայց ինչ կրնան ընել։ Հակառակ անոր որ Ռայշդագանին մէջ ամէնէն աւելի բազմաթիւ են —397ին մէջ 110 աթոռ— անկարող են։

Զինուորական նոր օրէնքը պիտի քննարկուի, այս օրէնքով պարտադրուած նոր տուրքերը հաստատուելու պիտի ընդունուին։ Թերեւս քիչ մը տաւելի դժուար պիտի ըլլայ, քանի որ քաղաքական խմբակցութիւնները պիտի ուզեն ա՛յն տուրքը որ նուազ անհարմար ըլլայ տա՛ կամ նա կուսակցութիւնն։ Ընկերվարականները, զոր օրինակ, պիտի պահանջեն տուրք մը ժառանգութիւնէն վրայ, զոր ազանոզականները պիտի չուզեն. բայց տարեայս չկայ թէ կառավարութիւնը պիտի գտնէ հարկ եղած վարիերը, և Բայսթակի մնամանութիւնն ալ պիտի ընդունի։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԹՂԹԱԿԻՑ

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՍԻՋԱՄՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Դ.

(ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԱԿՆԱՐԿ)

ՌՈՒՍԻԱ. ՊԱՇՏՊԱՆ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՕՐԻՈՏՈՒԹԵՆԵՐՈՒՆ.— ԽՐԻՄԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ ՊԱՏՃԱՌՆԵՐԸ.— ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԵՒ ԱՒՍՏՐԻՈՅ ԶՕՏՈՒՄՆԵՐԸ ԱՐԵՒԵԼԻՑ ՄԷՋ.— ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ։

Մեր այս յօդուածաշարքի իւրաքանչիւրը գրեթէ առանձին ընթերցումի նիւթ կարենալ դարձուցուն համար, թէեւ մեր վերջին յօդուածին հրատարակութենէն բաւական օրեր անցան, բայց մեր ընթերցողները պիտի կրնան հեռաւել մեզի։

Մեր նախորդ երեք յօդուածներով ամփոփ կերպով թաւ մինչ արդէն այն պատճառներն ու ազդակները, որոնք մղած են Ռուսիան միջամտելու Թուրքիոյ գործերուն մէջ։ Սկսելով Մեծն Պետրոսի օրերէն մինչեւ Եունական ապատամբութիւնն ու 1827ի ռուսաւորական պատերազմը պատմելնք գրեթէ այն բոլոր դէպքերը, որոնք կը բարացուցին Ռուսական միջամտութիւնը։

Այդ թաւանէն ազգին Ռուսիա բազմաթիւ ուրիշներ ստեղծած ու գտած է իր միջամտութեան քաղաքականութիւնը առաջ քշելու համար։ Գրեթէ ամէն տարի Ռուսիոյ գիւանագէտները ուրիշ մը գտած են իրենց սկզբնաղբիւրներ ու ձգտումները իրականացնելու կամ միջոցներ ստեղծելու համար։ Մինչեւ 1853-1856ի Խրիմի պատերազմը, Ռուսիա ստեղծեր էր արդէն միջամտութեան գերազանց միջոց մը, որ պատերազմ պատճառելնք գրեթէ այն բոլոր դէպքերը, որոնք կը բարացուցին Ռուսական միջամտութիւնը։

Այդ թաւանէն ազգին Ռուսիա բազմաթիւ ուրիշներ ստեղծած ու գտած է իր միջամտութեան քաղաքականութիւնը առաջ քշելու համար։ Գրեթէ ամէն տարի Ռուսիոյ գիւանագէտները ուրիշ մը գտած են իրենց սկզբնաղբիւրներ ու ձգտումները իրականացնելու կամ միջոցներ ստեղծելու համար։ Մինչեւ 1853-1856ի Խրիմի պատերազմը, Ռուսիա ստեղծեր էր արդէն միջամտութեան գերազանց միջոց մը, որ

Ցեռայ ուրիշ զգացումներ վերագարձան. կատաղ ցասքդ իր տաքերուն մը բրայ. ինքն ալ առաջնակարգ մարմնամարզիկ մըն էր. ճարտնական ճիւնիրի էիլերէն ոչ մին իրեն համար գաղանիք չունէր։ Եւ իր դիրքը տեսնելով, կարելի էր դատել որ, եթէ յաղթուած էր յանկարծակիի գալով, պիտի չյաղթուէր անդամ մը որ նախզգոյշ ըլլար. բայց մէկէն ի մէկ միտքը փոխուեցաւ, և ձեռքերը դրպաններուն մէջ խոթելով սկսաւ խնդալ։

— Զարմանալի էք արդարեւ։ Ամէն վայրկեան կը տարեցնէք ինձի ալ աւելի ճիտնալ ձեր վրայ։ Ձէի երազեր թէ կարելի էր այնարտի մէջ ձեզի՝ մէնք մը գտնել։ Ձէի գիտեր թէ որչափ ծիլդ կ'ըսէի երբ ձեզ կը կոչէի Օշիս Մացումի արժանաւոր ընկերուհին։ Ամէն ժամանակ աւելի կը պարծիմ ընտրութեանս վրայ, չնորհակալ եմ ճակատագրին որ ձեզ ճաշուսեւ վրայ դրաւ։ Ոչ մէկ թերութիւն, ոչ մէկ տրաս. մարմնով կատարեալ և հոգիով բարձր։ Եթէ ձեր նկատմամբ ապագայ վարմունքիս մասին վարանում մը ունէի, այլեւս փարատեան կասկածներս... քիչ առաջ գամբիրգ մեզ իրարու կապող չզրթան։ Երբեք, ինչ որ ալ պատահի, ոչինչ ձեզ պիտի չյաղթահակ իմ ձեռքէս։ Եւ անպատճառ հարկ եղած միջոցները ձեզ պիտի առնիմ վճռան ըլլալու համար այս գանձին մասին։

Աչքերը կը քննեին դայն ոտքէն գլուխը անպարտ։

— Կ'ուզեի ամուլ, ըսաւ կարեւոր ինքներին խօսելով։ Դժուարաւ կը բաժնուիմ ասկէց։ Դիտէ՞ք օրիորդ, կամքի մեծ ոյժի մը կը կարօտիմ մեկնելու համար ձեր ատաւանային ներկայութենէն, բայց ով որ իր անձին յաղթել չի գիտեր անարժան է այապէսի մրցանակի մը։ Մեծ, ոգեպղծական պարագեր ունիմ։ Ամէն բանէ առաջ պէտք է որ ապահով ըլլամ ձեզ անցընելու այն թաղիքերը որոնց համար ինձի կ'օգնեք։ Պէտք է յոյս որ կարդի դնեմ մեր մտնուտի վերջին մասնաբաժանութիւններ։ Պէտք չեմայի ինչ որ եմ, մարդոց մէջ առաջիններէն մէկը։ Եթէ նոյն իսկ ձեր գեղեցկութիւնը դիտելու հրճուանքը կարենար շեղեցնել զրնախապէս դրուած, որպէս ծրագրիս գիծէն։ Ուրեմն, մնաք բարով, պատեալ ազդիկ, մնաք բարով քանի մը վայրկեանի համար։ Այնքան լաւ արձագանգուած այն հարուածը, զոր պիտի փոխարինէք ինձի համբոյրներով և սիրոյ խօսքերով, այդ հարուածը ինձի կը Թաղիեն Թանկագին դնա մը, այն թէ նոյնիսկ Մացումի դրնայ յանկարծակիի գալ, և պէտք չէ որ այդպիսի բան պատահի երբեքէ։ անգամ։ Ձեզ կը թողում ժամանակ մը կամ առաւելն երկու ժամանակ համար։ Ո՛չ մէկը գիտէ թէ ուր էլ։ Դուք անգամ չէք գիտեր. մի աչքաքիք գուշակել զայն։ Մի՛ յոգնիք խարեելով ձեր անցեալ կեանքին վրայ. մի օրօրուիք զայն կրկին առնելու յոյսով։ Խորհեցէք աւելի ձեր սիրասարի Մացումին վրայ, անոր ձեզի պատրաստած կեանքին վրայ, երազի մը պէս, ատաւնոյ մը փրոլին պէս գեղեցիկ կեանք մը։ Դարձեր կարգադրեցէք պէս, կը թաղիմ ձեր քով, և վերջապէս պիտի համաձայնինք։

Այս ըսելով ուրբաթ, շնականդին, հեղնոտ, սիրախանդ, բոլորովին անդգայն զգացումներուն՝ որոնցմով կրնար վարակրել իր գոնը, կամ թերեւս վայելելով—չի գիտցուիր—մեկնեցաւ սենեակէն և քանալին դարձնելով վար իջաւ իր անձայն քայլերը, փոքրաց դէպի կայսրան, բանեց Զէյրինկ—Դրօռ գացող կառաքուսքը։

Գիտէր թէ ինչ պիտի ըներ. ամէն բան որոշուած և կարգադրուած էր իր զրաւուր դլիուն մէջ։ Քանի մը վայրկեանի համար կրնար ինքզինքը տալ պերճանքին խորհելու հիանալի արարքին վրայ՝ զոր կը պատրաստուէր իրեն հոս անել իր։ Դիտեր կարգադրեր իրեն հոս անել իր։ Դիտեր

էր Թուրքիոյ հպատակ քրիստոնեաներու հավասարութիւնը։ Ռուս եւ Բրգական դիմեցին բոլոր դաշնագիրներուն մէջ մեծ տեղ մը բաներ էր այդ պարագան։ Ռուս կառավարութիւնը ինքզինքը ներկայացուցեր էր և աշխատեր էր ընդունիլ տալ զինքը իբրեւ հավասարորդը Թուրքիոյ իսլամ տարրերուն, մանաւանդ ազդեցիկ օրթոդոքս Թուրքիացիներուն։

Վերջին մեծ պատերազմը մղեր էր արդէն պաշտպանելու համար Յունաստանի գոյութիւնը կամ ապահովելու Յունաստանի ազատագրութիւնը։ Պալքանի բոլոր Սլաւ ժողովուրդներուն համար ազատարարի առաքելութիւն մը սահմաներ էր իր վրայ։

Մենք լաւ գիտենք սակայն որ ռուսական միլիտարիստներու բուն դրդապատճառը սլաւ կամ օրթոդոքս ժողովուրդներու ազատագրութիւնը կամ պաշտպանութիւնը չէր աւելի օրգան Ռուսիոյ անհեռատես ու աշխարհագրական ծաւալման բնական պահանջը։ Դէպի Սեւ ծով, դէպի Միջերկրական կը ձգտէր իջնել ան, ինչպէս կը բաղձար տարածուիլ դէպի Պալթիք, դէպի Հիւսիսային ծով և դէպի Կասպից ծովը։

Իր այս ձգտումը իրագործելու համար ընդդիմակեր էր միակ քաղաքականութիւն մը, տարածուիլ, որուն համար ընտրեր էր երկու միջոց։ Գրաւել այն երկիրները զորս ասանց ամենայն ինքզինքը ներկայացուցեր էր և ընդդիմութեան կրնար ձեռք բերել, իսկ հոն ուր տրաքին խնչնդասներ կ'ելնեն իր առջեւ՝ հիմնել կիսանկախ իշխանութիւններ իր հովանաւորութեան տակ։

Իր այս միջոցներով էր որ Ռուսիան գրաւեր էր Ազախս ծովին հիւսիսային եզերքները, Կովկասը և Անդրկովկասը, Սպիտակ Ռուսիան՝ Մոլաւիոյի, Վոլգայի ափամերձներուն վրայ, իսկ ներսեր էր անկախութիւն տալ Յունաստանի, Գիւտկիսի ընդդէմ Գրաստասդ ու Սերպիան, Մոլաւիան ու Վալաքիան։

Ռուսիա իր միլիտարիստներով միայն պատերազմով չէ որ հառաջած է։ խաղաղ ժամանակներու մէջ, նոյնիսկ բարեկամութեան շրջաններուն չէ դադրած իր հետապնդած ուղիին հետեւելէ։ 1828ի Էսիրդէի դաշնագրութենէն ետքը։ Ռուսիա բարեկամն էր Թուրքիոյ։ Ռուսիա իր նպատակին հասնելու համար սա սկզբունքն ալ թեղուցած էր։ իր հարաւային սահմաններուն վրայ կ'ուզէր որ սկսար Թուրքիա մը գտնուի և ոչ թէ զորաւոր։ Բայց միեւնոյն ատեն կը պահանջէր որ սկսար Թուրքիան իր Ռուսիոյ վերին հսկողութեան տակ ըլլայ և դամ գտնէ միշտ Ռուսիոյ թելադրութիւնները։

Այս էր պատճառը որ 1833ին, երբ Եգիպտոսի Մէհմէտ Ալի փաշան ապստամբեցաւ, Ռուսիա օգնութեան փութաց Թուրքիոյ, նոյնիսկ տրամադրելով անոր իր բանակն ու նաւատորմը։ Ռուսիա անշուշտ այս բոլորը կ'ընէր իր շահուն համար, իր տեսակէտներուն միշտ հաստատուն մնալով։

Եւ սակայն Ռուսիոյ ծաւալելու ձգտումը իր առջեւ գտաւ նոր խոչընդոտ մը, մանաւանդ 1828էն ետք, Անգլիա եւ Ֆրանսա տարեւելքի մէջ երեւան եկան իրենց քաղաքականութեամբ, որ յայտնապէս գէմ էր ռուսականին։ Ֆրանսա կ'ուզէր շատ կանգնիլ տարեւելքի մէջ ազդեցութեան շրջանակ մը ստեղծել ու նոյն իսկ ձեռք բերած էր բաւական բան։ Ուրեմն չէր կրնար հանդուրժել որ Ռուսիա փոխարինէ զինքը։

Իսկ Անգլիոյ, Ռուսիոյ հետ քաղաքական հակամարտութեան պատճառ պարզ է մեր ընթերցողներուն, պաշտպանութիւնը Հնդկաստանի։

Այս հակամարտութիւնը Եւրոպայի երկու մեծ պետութիւններուն միջեւ, որոնք երբեմն համաձայնութիւնը կը բերկացնեն այսօր, ամէնէն ուր բռնկուեր է 1853ին։

Այդ բռնկումը զարմանալի երանգ մը ալ ուներ։ Աւստրիան որ մինչեւ այդ թուականները գոհեր Ռուսիոյ հետ երբեմն դաշնակից, երբեմն թշնամու հանմահութեան մը մէջ կը գտնուեր, այս անգամ անաչառակի կը հարուածեր Ռուսիան և կը համաձայնէր Ֆրանսայի հետ։

Աւստրիա Ֆրանսայի նման ոչխատած է ազդեցութիւն ձեռք բերել Արեւելքի մէջ, մանաւանդ կաթոլիկներու պաշտպանութիւնը ձեռք առնելով։ Ֆրանսա ինքզինքը միշտ նեղուած է Թուրքիոյ կաթոլիկներուն հովանաւորը։ Նոյնը նկատած է նաև ինքզինքը Աւստրիա, որովհետեւ Աւստրիոյ հպատակներուն մէջ ալ եղած են կաթոլիկներ, ու Աւստրիա շահեր ունի Թուրքիոյ կաթոլիկներու պաշտպանութիւնը սահմանելուն մէջ։

Այսպէս ահա Ֆրանսա և Աւստրիա միեւնոյն շահերը կամ նպատակները ունենալով, երբ իրենց դէմ գտան հասարակաց թշնամին Ռուսիան, միացան, թէեւ ի վերջոյ Ֆրանսա մենակ մնաց ու իրեն ընկեր գտաւ Անգլիան ու Սարտենիան։

1853ին Աւստրիա և Ֆրանսա դիմեցին Օսմ. կառավարութեան, կը պահանջէին մէկ երկու կարգադրութիւններ Երուսաղէմի տաճարի մէջ։ Յոյներէն պահանջներ կը դնէին անոնք նոր Քրիստոսի գերեզմանին վրայ պատարագելու իրաւունք կաթոլիկ բաներուն համար։ Բ. կը պահանջէին որ թոյլ տրուի իրենց նորոգել Ս. Յարութեան տաճարին գմբէթը։ Առանցմէ գաւառ կը դնէին նաեւ հինգ առաջարկներ Բեթղեհեմի ծննդեան տաճարին, Ս. Աստուածածնայ տաճարին մէջ զետեղուած գերեզմաններու շուրջ։ Օսմ. կառավարութիւնը կ'ուզէր տալ անոնց պահանջները և սակայն Ռուսական Վէթօն եկաւ ամէն ինչ վերի վայր ընելու։

Ռուսիա, բնական պաշտպանը օրթոդոքսներուն, երբեւոյէմ կը զրկէ ամէն տարի հարիւր հազարաւոր ուխտաւորներ, որոնք յանձնան տարաբաղութիւններու ներկայ կ'ելլան։ Ռուսները բնաւ իրաւունք չունին Ս. Յարութեան վրայ։ Օրթոդոքս ձեռքին ա և է իրաւունքի խլում, Ռուսիոյ գէմ եղած հարուած մըն էր ապահովարար։ Ռուսիա զգաց թէ իր գաղաւոր քաղաքականութեան դէմ է որ կ'ելնեն Ֆրանսա և Անգլիա։

Ռուսիա սոսկեց ուրեմն Թուրքիան որ մերժէ այդ պահանջները։ Ռուսիոյ սոսկումին կ'ընկերանար նաև ծանր սպառնալիք։

Եւ ահա եղաւ ինչ որ պիտի ըլլար։ Մագեցաւ աստուերքական սնուար պատերազմը, որ իրեն եռեւէն քաշեց Ֆրանսան ու Անգլիան, և որ պատմութեան մէջ մեծ անուն մ'ունի։ Խրիմի պատերազմը։

Թուրքիոյ հետ միացան և դաշնակից բանակներով, նաւատորմիղով քաղաքին Ռուսիոյ վրայ Ֆրանսա, Անգլիա և Սարտենիոյ իշխանապետութիւնը։

Մենք չենք ուզեր Խրիմի պատերազմին պատմութիւնն ընել, մեր նիւթէն դուրս է այդ։ Սա չափն ընենք որ Ռուսիա չառ բան կորնցուց այդ պատերազմին մէջ 1856ի Փարիզի դաշնագիրը Ռուսիոյ պարտութիւնն էր։ 1828ին Էսիրդէի դաշնագրութեամբ Ռուսիոյ ձեռք բերած իրաւունքները սասանուած էին։ Սեւ Ծովի վրայ Ռուսական իրաւունքները նաւազգայն սահմանի իջեցուած էին։

Ռուսիա պարտուողներու ճակատագիրն ունէր։ Վիրաւորուած էր անոր արժանապատուութիւնը։ 1856էն ետք ռուս քաղաքականութեան նպատակը կ'ելլայ ոչ միայն հեռացնել նախկին քաղաքական իրաւունքները, այլեւ գտնցնում տալ իր վիրաւորուած արժանապատուութեան։

ՄԵՍԻՐՈՎ

ԴԱՐԱՍԱՂԻ ԹԱՏԱՒՈՐԻՆ ՀԵՌԱԳԻՐԸ «ԹԱՆՆ»Ի ՈՒՂՂՈՒԱԾ

«Թանի Բեթերսպուրգի Թղթակիրը Զէթինլէն հեռեւեալ հեռագիրը ստացած է, զոր Գարասաղի Թագաւորը ինք անձամբ թելադրած է իր արքունի Մարաղան կանչովիչի և ուր Նիքօլա Թագաւոր Եղբարայի թնդրին տարիւ յուլիս և ցնցող չեշտով մը կոչ կ'ընէ Եւրոպայի արդարութեան զգացումին.—

«Նոտ երեքապարտ ենք «Թանի», որ կ'ուզէ չանգրդուիլ Գարասաղի քարտուղի պատմական ներկայ ծանր ժամանակ մէջ, զոր ամրոցի ժողովուրդը և վեհապետը մեր իր գործակցութիւնով և գեղեցիկ թափով մը կ'անցրնեն քաղաքաց։

«Եղբարայի խնդիրը Գարասաղի համար կենսական հարց մը է։ Ցրտնալ քաղաքին և անոր շրջակայ հողերու սեփականութիւնը մեր ամրոցի երկրին ազգային գոյութիւնը անհրաժեշտ և արմատական հեռեւանքն է։ Ցանկապրական և գարասանական ժողովրդի ամենէն կենսական շահերէն բիտ անգրդելի օրէնք մը կը մղէ մեր ժողովրդը դրաւելու այն երկիրը, որ ամէն ժամանակ Գարասաղի հովանաւորութեան տակ գտնուած է և որուն քանի անցնելուն գարերով կոսնցուցած է մեր քաղաքական և անտեսական զարգացումը։

«Եւրոպայի հանրային կարծիքը պէտք է ըմբռնէր թէ Գարասաղի ժողովրդը հաստատ կերպով վճռած է իր գրաւած հողերը խլել չառ ուրիշներուն, ինչ որ զարդ կերպով կ'ապացուցանեն մեր պահանջներուն ամբոխ ու հաստատ հանգամանքը և պաշտպանած քաղաքին շուրջ մեր ասած այն անապատ կորուածները, որոնք չառ ուրեմ են մեծ սերբութեան մը Ցգորայէն ուրեմ ընդարձակ հողի մը նուաճման համար ասած կորուածներին։

«Գարասաղ կը յուսայ թէ Եւրոպան չպիտի սոսկէ զինքը իր պահանջումները հասցնելու մինչեւ գերազոյն որոշումներու անհրաժեշտութեան։

«Քանի՛ զոյն, պարո՛ն, ձեր երկրի հանրային կարծիքին պերճախօս ձայնովը ձեր մեծ թերթին, որ միշտ ազգասիրական պահանջումներուն սիրելիները եղած է և թարգմանը այն բարոյական տարերքներն որ իրաւանչիւռ ազգի համար պատուաւոր ապրելու համար էական են։

«Աքքանի մարալաբա
ԿՈՒՆԷՈՎԻՉ»

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Պուլկարիա սակաւին իր պատասխանը չհաղորդեց Սբր Էս. Կրէյի, որով Լանանի մէջ երէկ գումարուած դեսպաններու ժողովը չկրցաւ զբաղիլ այս խնդրով և միայն պուլկարեւուսմէն վէճը նկատի առաւ։ Մինչեւ երէկ իրիկուն Սոֆիայէն ա՛և է հեռագիր եկած չէր թէ պուլկար դպիրնը ե՛րբ պիտի հաղորդէ այդ պատասխանը։ Կը կարծուի թէ առ առաւելն մինչեւ վաղը պիտի հասկցուի թէ ի՞նչ որոշում տրուած է այս մասին։ Ասով մէկտեղ, Պալքանեան դաշնակիցներու մայրաքաղաքներէն ստացուած կէս պաշտօնական տեղեկութիւններ կը թուին հաստատել այն լուրը թէ պատերազմական ստանալ պիտի պահանջուի Թուրքիայէն։ Այս մասին նախաձեռնութիւնը ունեցած է Պուլկարիա, որուն հետեւած է Սերպիա։ Հայաստանեան բանակցութիւնները խզուեցան Էսիրդէի մասին Պուլկարիոյ յարուցած դժուարութիւնները։ Սակայն միդեռ կիսա վճռական ճակատամարտ մը տեղի չունեցաւ որ երկու պատերազմիկներու կացութեան մէջ փոփոխութիւն մը առաջ բերէր։ Կը կարծուի թէ պատերազմական ստանալ պահանջելով, Պուլկարիա դիւանագիտական խաղ մը կը խաղայ, Եւրոպայի ստացումը ապահովելու համար։ Փորձառութիւնը կը ցուցնէ թէ դիւանագիտական ջանքերը յայտնութեամբ պահանջելու համար զենքի օժանդակութեան պէտք ունին։ Հետեւապէս թնդանօթն է որ պիտի բռնէ վերջին բառը։

ՎԻԼՀԵԼՄ Բ.Ի ԴԷՄ ԴԱՏ

Գերման կայսրը երկրագործական ժողովին առթիւ իր խօսքի ճառին մէջ (տե՛ս մեր Ա. երեսին վրայ) յայտարարած էր թէ վանած էր իր ազատականներին մին, որմէ դժգոհ էր։ Ակնարկուած անձը խօսքի բաղդեց երկրագործներու կարեւոր ընկերակցութեան մը, որուն անդամ է այս մարդը, որ գործը հիմա ձեռք առած է և մեծ ոգեւոր հանած է, ըսելով որ կայսրը այս անգամ ալ ուտ տեսղեցութիւն ասած է։ Դէպքը հիմա անհաստատի ընդարձակութիւն առած է, և «Գերմանիոյ Թակէզպաթ» անցեալ օր երկու սիւնակ տեղ նուիրեց այս գործին համար իր առաջին երեսին մէջ։

ԻՍԼՈՅ ՓԱՇԱՅԻ ՅՕԴՈՒԱԾԸ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՆԵՐԿԱՅ ԿԱՑՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

«Ներկայ կացութեան մէջ ամէնէն ուշադրութիւն գրաւող կէտն է Կէլիպոլիի Թերակղզին։ Դաշնակցաբար պատերազմական իրադարձութեան մասին հիմա լուրեր չեն։ Գրեթէ ամենայն ոստանաւորներու մէջ ուշադրութիւն գրաւող կէտն է Կէլիպոլիի Թերակղզին։ Դաշնակցաբար պատերազմական ոստանաւորներու մէջ մեծ

տացու կամ Զիչէի յանձորդին մասին տեղարկութիւն ներկայացնելու։

ՌՈՒՍԻՈՅ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՑԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Բարիզ, 26 Փետր.— Զարին և Ֆրանսայի նախագահին միջև փոխանակուած նամակները, մասնաւորապէս Ռուսիոյ Զարին կողմէ զրկուած նամակին հետեւեալ տողերը չատ մը մեկնութիւններու տեղի կ'ուտան։

«Որպէս զի Ֆրանք եւ սուս զինակցութիւնը իր փոփոխուած արդիւնքները տայ, պէտք է Բարիզի և Բէթերսպուրգի գեկիռները ազգային միութեամբ մը գրուին։

ԲՈՒՅՏՈ-ՎԱԼԱՔԻԱՅԻ ԳԱՏՈՒՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Պուքարէշթ, 26 Փետր.— Վարչապետ Լուքաչ Պուքրէշէն եկած քաղաքականներու պատուիրակութիւնը ընդունեց։

Այս պատուիրակութեան անդամ է նաև Պուքրէշի համալսարանի բրոֆէսորներէն Մորու Բաբայի։ Ցիշեալ պատուիրակութիւնը վարչապետ Լուքաչէն խնդրեց Հունգարիոյ կառավարութեան մօտ քաղաքականներուն ի նպաստ միջամտութիւն կատարել։ Վարչապետը յայտնեց թէ կարելի եղածին չափ պիտի աշխատի քաղաքականներուն օրինական պահանջներուն օգտ տալ։

ԳՐԳՌՈՒԹԻՒՆ ՍԱՀՄԱՆԱԳԻԻ ՎՐԱՑ

Հռոմ, 26 Փետր.— Սոֆիայէն կը հաղորդուի թէ ասումն ռումանագլիի ժողովուրդները ազգուօրէն կը բողոքեն Սիլիսթրէն Ռումանիոյ Թեղուելուն դէմ և կ'պահանջեն պատասխի։ Պուլկարիա միջոցներ ձեռք առաւ ամէն գրգռութիւն արգիլելու համար։

Բ. ԴՐԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

Լոնտոն, 26 Փետր.— Ռիւթէր կ'իմանայ թէ Լոնտոնի օսմ. դեսպանատունը մինչեւ իրիկուն Բ. Դրան կողմէ ա՛ և է պատասխան տացած չէր այն յայտարարութիւններուն մասին, զորս տէրութիւնները Թուրքիոյ միջնորդութեան խնդրանքին համար։

ՀԱՇՏՈՒԹԻՒՆԸ

Վիէննա, 26 Փետր.— «Բոլիթիկէ քորէսփոնտէնց» հեռագրել տեղեկութիւնը տացած է Լոնտոնէն.— Շանօթ ըլլալով այն քննիչները, որոնք կը հետեւին Թուրքիոյ վարիչ անձերուն հետ եղած կարծիքի փոխանակութիւնները և հաշտութեան յարմարուն փափաքն ու ազամդալին կացութիւնը, դիւանագիտական շրջանակներու մէջ այն պատասխանութիւնը կայ թէ պատերազմին վերջանը կը մօտենայ։ Իրարու հետ համաձայնելու համար պատերազմիկներուն ցոյց տուած արամադրութիւնները այնպէս են որ կարելի է տալու հաշտութեան բանակցութիւններուն մօտալուտ վերսկսումին։

ՇԲՈՏՐԱՑԻ ԱՌՋԵՒ

Լոնտոն, 26 Փետր.— Տքտ. Տիլսն «Տէյլի Թելեկրաֆի» կը հեռագրէ թէ Գաբատագի թագաւորը չ'ուզեր որ իր թնթանոթները չատ մօտենային Շքօտրայի վանքին որ թուրքերը կը գրաւեն զանոնք։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԵՒ ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ ՎԷՃԸ

Հռոմ, 26 Փետր.— Սոֆիայի հեռեւեալ տեղեկութիւնները տացած է Լոնտոնէն.— Պուլկարիա հաւանած ըլլալով Ռումանիոյ հետ իր վէճի յանձնել ռերուքեանց ա՛չ միայն միջնորդութեան, այլ նոյնիսկ որոշման, մեծ ուրախութիւնք այժմ արտայայտուած են հարցնելու Ռումանիոյ թէ ինչ ալ կ'ուզէ իրենց տրման յանձնել խնդիրը, քանի որ այդ կերպով անհամաձայնութիւնը տեւի չուտ և տեւի տարեկով կրնայ լուծուիլ։

Պերլին, 26 Փետր.— Արտաքին գործոց պաշտօնական մէջ անձիչ կը նշուի այն լուրը թէ Գերմանիա և Ռուսիա աէրութիւններէն պատասխանած են Ռումանիոյ և Պուլկարիոյ խնդրին միջամտելու։ Տէրութեանց միջամտութիւնը ամէն պարագայի մէջ հաւաքական պիտի ըլլայ, կ'ըսեն, բայց անկարելի չէ որ բանակցութիւնները ի վերջոյ Բէթերսպուրգի մէջ կատարուին։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ ԴԷՄ ԴԷՄԻ

«Հարստահարական» ծանօթ խնդրով զբաղելու համար խորհրդարանական մարմին մը կազմելու մասին Ազգային ժողովի խմբակցութեանց կողմէ եղած ձեռնարկները բաւական աղմուկ հանած են ազգային շրջանակներու մէջ և կը վախցուի որ վարչական տագնապ մը առաջ գայ ասկէց։ «Հարստահարական» խնդրոյն մասին եղած այս առաջարկին շուրջ Ազգային ժողովի բոլոր խմբակցութիւնները անխտիր՝ համաձայնած են և միաձայն զսպանակէն կը շարժին։

Ինչպէս գրեցինք, երէկ Պ. Պարգեւ Փափազեան իր բանագնաց առաջարկած էր վարչութեան այդ յանձնաժողովին կազմութիւնը, որուն պաշտօնը պիտի ըլլայ վարչութեան հետ խորհրդակցաբար՝ վարել «Հարստահարական» հարցը, պայմանաւ որ յանձնաժողովին թելադրութիւնները պարտաւորիչ չըլլան անպատճառ և այն ատեն դիմուի Ազգային ժողովին՝ երբ կարծիքի մեծ տարբերութիւններ առաջ գան։ Վարչութիւնը կրցած է կռահել այն նկատումը՝ որով կ'ուզուի իր գործերուն վրայ խնամակալութիւն մը հաստատել։ Վարչութիւնը պատասխանեց Պ. Փափազեանի թէ Ազգային ժողովի խմբակցութեանց կողմէ եղած հարցապնդմանց պէտք եղած բացատրութիւնները տուած է, «սակայն ինք չի կրնար ոեւէ պատասխան տալ, կամ ոեւէ ձեռնարկ ընել, մինչեւ որ Ազգային ժողովը բացորոշապէս չըսէ թէ՝ վարչութեան «Հարստահարական» խնդրոյն մէջ ունեցած գործառնութիւնները ազգին իրաւանց պաշտպանութեան և ուղղութեան տեսակէտով օգտակար կամ վնասակար եղած են»։

Վարչութեան անդամ մը հետեւեալ յայտարարութիւնը ըրաւ թերթիս խմբագրին.— Իրերու բնական բերումով Ազգային ժողովի խմբակցութեանց ներկայացուցչութիւնը չպիտի կրնանք ընդունիլ, քանի որ այդպէսով խնամակալութիւն մը կը հաստատուի մեր վրայ, որ ըստ խօսուածներու միայն «Հարստահարական» ծանօթ խնդրով պիտի զբաղի, սակայն իրականին մէջ ան իր իրաւասութիւնը պիտի տարածէ շատ մը խնդիրներու վրայ, որոնք կրնան ձուլուիլ «Հարստահարականին» մէջ։ Մենք պիտի մերժենք ամէն միջամտութիւն մեր գործերուն մէջ։ Մենք չենք կրնար ճանչնալ խմբակցական ոեւէ մարմին, ցորչափ ան չնուիրագործուի Ազգային ժողովին քուէով։ Այդ պարագային իսկ վարչութիւնը իր առարկութիւնը ունի, ան պիտի հարցնէ Ազգային ժողովին թէ գո՞հ է «Հարստահարական» խնդրոյն մասին մինչեւ ցարդ ձեռք առնուած միջոցներէն, եթէ այո՛, այն ատեն հարկ չկայ օժանդակ մարմիններու, իսկ եթէ ոչ, այն ատեն խնդիրը կ'առնուի ազգային վարչութենէն և կը յանձնուի խորհրդարանական մարմնոյն, բնական է այդ վերջի պարագային վարչութիւնը պիտի ճշդէ իր դիրքը։ Հետեւաբար մինչեւ այս կէտերուն որոշումը վարչութիւնը չի կրնար պաշտօնական հանգամանքի մը մտնել խորհրդարանական մարմինին հետ։

Իսկ խորհրդարանական մարմինէն անդամ մը հետեւեալը յայտարարեց.— Մենք ոեւէ նկատում չունինք վարչութեան գործերուն միջամտելու. սիրալ է տարածուած լուրերը։ Մենք իբր Ազգային ժողովի խմբակցութիւններու ներկայացուցիչ համաձայնեցանք որ «Հարստահարական» խնդրոյն միջոցին վարչութեան թելադրութիւններ ընենք, և այս առթիւ դիւանի մը անհրաժեշտութիւնը յարմար տեսանք։ «Հարստահարական» խնդիրը ազգային խնդիր է և ոչ միայն վարչութիւնը, այլեւ երեսփոխանութիւնն ալ մեծ չափով կը հետաքրքրուի։ Զանազան հարցապնդումներով փոխանակ վարչութեան դիրքը վտանգելու, այս ձեւը աւելի խորհրդարանական տեսանք մանաւանդ գործը չվտանգելու հոգածութեամբ։ Վարչութիւնը ասկէ առաջ մերժեց այդ տեսակ օժանդակ մարմնի մը կազմութիւնը, որ ինքնին լուծուեցաւ, հիմա սակայն խմբակցութեանց համագործակցութիւնը յոյս կը ներշնչէ որ ամէն խնդիր խորհրդաբար իր նպատակին հասնի։

Իզմիրի առաջնորդը Վսեմ. կուսակալին դիմելով ներկայացուց Կիւմիւլճինէի երեսփոխան Իսմայիլ Հագգը պէյի Գասապայի մէջ արտաքսած չափազանց գրգռիչ բանախօսութեան թուրքերէն թարգմանութիւնը։

Առաջնորդ Հայրը բերանացի ևս ցաւ յայտնելով որ Այաշնի նահանգին մէջ թէպէտ այս իմաստով ու այս ոգւով ճառեր կը խօսին, խնդրեց որ նոյն իսկ երկրին քրիստոնէութեան համար առանց առաջքը առնելու մասին հարկ եղած ազգաս հրահանգները արուին։ Առաջնորդ Հայրը խօսեցաւ նաև ազգաբնակ Հայի էմիրեանի մասին և չափազանց ցաւ յայտնեց որ տեղական կառավարութեան ծայրայեղ թուլութեան պատճառաւ, տակաւին կարելի չէ եղած ձերբակալել տերգարգերը, որոնց համար կ'ըսուի թէ Գասապայի մէջ համալսարակ կը պատին։ Նաղամ փաշա, ըստ ասվորութեան, կառարելագոյն արդարացի դաւաճանդ Ս. Հոր դիտաւորութիւնները և խստագոյն անմիջապէս հրաման ընել որ ոճրագործները ձերբակալուին մասին ասելի անլրջութիւն ի գործ դնեն, նոյնպէս խստագոյն կիմիլճիէի երեսփոխանին բանախօսութեան համար քննութիւն մը բանալ և պէտք եղածը անօրինել։

Այրի Տիկին Մաքրուհի Զաուքեան, Տիար Տիրան Զաուքեան, Տէր և Տիկին Հայիկ Զաուքեան եւ զաւակը, Տիար Թէվմաս Զաուքեան, Տէր և Տիկին Կարապետ Զաուքեան, Այրի Տիկին Վերժին Ազարեան և զաւակունք, Տէր և Տիկին Մանաս Պէօրեկեան և զաւակունք, Տեարք Մկրտիչ և Միհրան Զաուքեան, ինչպէս նաև Փափազեան, Աթլեքեան, Քառթալեան և Միհրան Ինճեեան (Փարիզ) ընտանիքները դատապարտեալ իրենց սիրեցեալ որդւոյն, եղբօր և ազգականին՝

ՏԻԱՐ ԱՐԱՄ ԶՈՒՐԳԷՆԵԱՆԻ

ՊԱՇՏՕՆԵԱՑ

Ա. եւ Խ. ԽՕՐԱՄԱՆՃԵԱՆ ՏԱՆ

որ սեզի ունեցաւ յետ կարճաւոր հիւանդութեան։

Յուղարկաւորութեան թաղումը կանդնէսը պիտի կատարուի այսօր, Ուրբաթ, Փետրուար, տասնուհինգ ժամը 10ին (Է.Ե.), Օրթագիւղ Ս. Առաքելոց Եկեղեցիին մէջ, ուր արդէն փոխադրուած է հանգուցեալին մարմինը և անտի պիտի ամփոփուի տեղւոյն գերեզմանատունը։

Օրթագիւղ, 13)26 Փետր., 1913

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄԻ ԼՈՒՐԵՐ

ՀԱԳՔԸ ՓԱՇԱՅԻ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐԸ

Ս. ԷՏՈՒԱՐ ԿՐԷՅԻ ՈՒՇԱԳՐԱՒ ՅԱՑՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Բ. Դրան շրջանակներու մէջ կ'ըսուի թէ Հագգը փաշայէ հասած տեղեկագրի մը համաձայն Սըր Էտուար Կրէյ Լոնտոնի ֆրանսական դեսպանին ներկայութեանը իսկ յայտարարած է Թէգիդ փաշայի թէ, անգլիական կառավարութիւը Սոֆիայի իր դեսպանին միջոցաւ խորհուրդ տուած է պուլկար դայլիճին եւ կենալ էմիրէի ամրոցներուն պահանջելու վրայ պնդելէ, քանի որ տակաւին կարելի չէ եղած գրաւել։

Սակայն մեր քաղած տեղեկութեանց համաձայն պուլկար դայլիճը պատասխանած է թէ բացի էմիրէնէն 2 միլիոն ֆրանք ալ պատերազմական տուգանք կը պահանջէ։

ԵՐԵՔ ԴԱՏԵՐ ՊԻՏԻ ՏԵՍՆՈՒԻՆ

«Ֆիգարօ» իր խմբագրականին մէջ կը գրէ.— Այսօր Լոնտոնի արտաքին գործոց նախարարութեան պաշտօնատան մէջ նիստ զումարող եւրոպական բարձրագոյն դատարանը երեք դատեր միասին պիտի տեսնէ. Ռումանիոյ և Պուլկարիոյ, Սերպիոյ և Ալպանիոյ և, Խաչի ու Մահիկի երեք դատերը։

Դեսպանախորհուրդը իր ուրբաթի նիստին մէջ այդպէս որոշում տուած էր... Ամբողջ շաբթուան մը ընթացքին Դեսպանախորհուրդին նախագահը Ռումանիոյ և Պուլկարիոյ պիտի առաջարկէր Մեծ Տէրութեանց միջնորդութիւնը, որ ընդունելէ վերջ պուլկարեւռումէն դատը պիտի յանձնուէր Դեսպանախորհուրդին։ Միւս կողմէ Ռուսիա և Աւստրիա իրենց անհամաձայնութիւնները հարթելու պիտի աշխատէին և ապա պիտի գային դատարան։

Միեւնոյն ատեն դարձեալ Սըր Էտուարտ Կրէյ Թուրքիոյ և Դաշնակիցներուն հաշտութեան պայմանները պիտի հասկնար և զանոնք պիտի ներկայացնէր Դեսպանախորհուրդին։

Անցնող շաբթուն մէջ այս որոշումները բոլորը կատարուեցան, այսօր ձեռք բերուած արդիւնքներով միասին դիտեալ երեք դատերը Դեսպանախորհուրդին կը ներկայացուին, բայց ինչ վիճակի մէջ և ինչ ձեւի տակ. անշուշտ բոլորը նոյն վիճակի մէջ չեն։ Պուլկարեւռումէն շատ հարթուած և հաշտ վիճակի մէջ կը ներկայանայ։ Երկրորդը քիչ մը աւելի փշոտ կ'երեւայ. սակայն այսօրուան հեռագիրները ցոյց կուտան թէ Աւստրիոյ և Ռուսիոյ միջեւ համաձայնութիւն գոյացուած է այդ խնդրին մասին։

Դեսպանախորհուրդին ներկայանալիք երրորդ խնդիրը, մեր դատն է... մեր փաստաբանը տեղեակ Բ. Դրան պայմաններուն, դատարանին առջեւ պատասուն կը գտնուի։ Բայց արդեօք մեր թշնամին եւս իր պաշտպանողականը պատրաստե՞ց։ Դեսպանախորհուրդը որոշած էր երկու կողմերու պահանջումները լսել և զանոնք իրարու հետ հաշտեցնել... Սըր Էտուարտ Կրէյ Թուրքիոյ պայմաններուն ծանօթ է։ Պուլկարներէն ալ պահանջեց որ մինչեւ հինգշաբթի իրենց պայմանները ներկայացնեն։ Մոֆիայի դահլիճը պատասխանե՞ց արդեօք։ Մինչեւ հիմա լուր չստացանք ասկաւին։ Եթէ Պուլկարներուն պատասխանը ուշանայ, Դեսպանախորհուրդը պիտի չկրնայ զբաղիլ, իսկ եթէ հասնի, բնականաբար իր վճիռը պիտի տրուի։ Կը տեսնէք որ Դեսպանախորհուրդը գերման թերթի մը ըսածին նման։ սիկառ ծխելով ժամանակ պիտի չանցնէ այսօր։ այլ իրարմէ կնճռոտ երեք դատեր, աւելի հիշոտ պաքանեան տագնապը պիտի լուծէ. սակայն պիտի յաջողի՞ արդեօք, աս ալ ուրիշ խնդիր է։

ԿՐԻԿՈՐԻՈՍ ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ

Անտիոքի Օրն պատրիարք Տ. Կրիկորիոս որ երէկ Պոլիս ժամանելով Բ. Դուռ Վարչապետին և Նախարարներուն այցելեց, այսօր Սեամլրգի արարողութեան ներկայ գտնուելէ վերջ, պիտի ներկայանայ Սուլթանին որ Տ. Կրիկորիոսի պիտի նուիրէ ականակուռ Օսմանիէ պատուանշանը։

ԱԼՔՈԼԻ ՏՈՒՐՔԸ ՅԱՒԵԼՈՒՄ ՊԻՏԻ ԿՐԷ

Կը տեղեկանանք թէ մօտ օրէն կառավարութիւնը աբալի և ընդհանուր առմամբ բժիշկներու համար նոր օրէնք մը պիտի հրատարակէ որ իսկոյն պիտի գործադրուի։ Կը կարծուի որ այս նոր օրէնքին գործադրութեամբը բաւական կարեւոր հասոյթ մը կարելի պիտի ըլլայ ձեռք ձգել։

Կը տեղեկանանք թէ Նախարարաց Խորհուրդի որոշման համաձայն ամսական 3300 ոսկի պիտի վճարուի Եէմենի մէջ գտնուող օսմանեան զինուորներուն իբրեւ ամսական ծախք բայց ի տեղական հասոյթներէն վճարուածներէն։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՄԱՍԻՆ

Փետր. 13 թուով տրուած պաշտօնական յայտարարութիւնը պատերազմի մասին։— Զաթալճայի և Պուլայիրի մէջ կացութիւնը անփոփոխ անցաւ փետր. 13ի օրը։

Մեւեւնոյն օրը Էսքիրէն թեթեւ կերպով ռմբակոծուեցաւ Թշնամիին կողմէ բոլոր ճակատներուն վրայ և մասնաւորապէս արեւելեան կողմը հրետանիի կռիւը շարունակուեցաւ։

ԷՍԱՏ ՓԱՇԱՅԻՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԳԱՀԱԺԱՌԱՆԳ ԻՇԽԱՆԻՆ

Եանեան պաշարող Հելլէն ոյժերու ընդդէմ. հրամանատար իշխան Գոսթանթին Եանեայի հրամանատար Էսատ փաշային նամակ մը ուղղելով խորհուրդ տուած է քաղաքը յանձնել զուր տեղը արիւնահեղութեան տեղի չտալու համար։ Էսատ փաշա իբր պատասխան այդ նամակին հետեւեալ նամակը զրկած է հելլէն գահաժառանգ իշխանին.

«Եպիրոսի Հելլէն ոյժերուն հրամանատար Գոսթանթին իշխանին.

«Կը տեսնեմ որ ձեր զինուորական ոյժերը մեր զինուորներէն աւելի թիւ մը կը ներկայացնեն։ Սակայն հայրենիքս և մեր ազգային արժանապատուութիւնը ինձի կը թելադրեն դիմադրել մինչեւ վերջին շունչս»։

Օսմանեան ոյժերու հրամանատար ԷՍԱՏ

ԷՆՎԷՐ ՊԷՅ ԵՒ ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ ԿԸ ՏԵՍԱԿՑԻՆ

Էնվէր պէյ և Խուրշիտ փաշա երէկ վարչապետին այցելելով Երկար տեսակցութիւն մը ունեցան Մահմուտ Շեվքէթ փաշայի հետ։

ՀԱՎԱՏԻ ՊԷՅԻ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ՄԵԿՆՈՒՄԸ ՅԵՏՏԱՂՈՒԱԾ

Երէկ գրած էինք թէ նախկին ելմտական նախարար Ճաֆիտ պէյ, Խալիտ Զիյա պէյ և Հանրային Պարտուց վարչութեան Ֆրանսայի ու Անգլիոյի պատուիրակները Բարիզ, Պերլին և Լոնտոն պիտի մեկնին։

Առջի գիշեր Լոնտոնէ ելմտական նախարարութեան մասնաւոր դիւանի պետ Բէյշաբ Սաֆվէթ պէյ Պոլիս եկած ըլլալով վերոյիշեալ պատուիրակութեան մեկնումը յետաձգուեցաւ։

Կը տեղեկանանք թէ վերոյիշեալ պատուիրակութիւնը պաշտօն ունի բացի հանրային և երկրուն պարտքի վերաբերող խիստ կարեւոր խնդիրներէն, նաեւ Բէյժի ժէնեռալի և Զէյթէյի կողմէ Անատոլուի Սրդիթաղներու և այլ հանրօգուտ ձեռնարկներու համար նախապէս ներկայացուած և տակաւին անդրադարձուած մնացած ծրագիրներու մասին բանակցիլ։

Բէյժի ժէնեռալ ընկերութեան պայմաններուն համաձայն յիշեալ ընկերութիւնը քսան և հինգ միլիոն ոսկիի փոխառութիւն մը պիտի ընէր Օսմ. կառավարութեան եթէ իր ծրագիրը ընդունուէր։

500,000 ՈՍԿԻԻ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ

Կը տեղեկանանք թէ օսմանեան կառավարութիւնը փոխառներու ընկերութենէն 500,000 ոսկի փոխառութիւն մը պիտի կնքէ։ Այս գումարին 120,000 ոսկին նոյն ընկերութիւնը պիտի վճարէ պայմանագրին ստորագրուած պահուն, իսկ մնացեալ գումարն ալ մէկ ամիսէն։

ՍԷՅԻԴ ԻՍՊԻՏ ԵՒ ԻՄԱՄ ԵԱՀԵԱ ՊԻՏԻ ՀԱՇՏԵՑՈՒՈՒՆ

Կը տեղեկանանք թէ կառավարութեան կողմէ մեծ ջանք կը թափուի. որպէս զի կարելի ըլլայ Իմամ Յահեան և Սէյիտ Իսրիսը իրարու հետ հաշտեցնել։ Կը հաւատացուի թէ Սէյիտ Իսրիսի ալ կարգ մը իրաւունքներով կառավարիչի պաշտօն պիտի տրուի կարեւոր ամսաթոշակով մը։

ՍԱՒԼԻԹԱՆԸ ԵՒ ՕՏԱՐ ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐՈՒ ՁԻՐԱՄԻՏ ԼՈՒՐԵՐԸ

Կը հաւատան մեզ թէ Սաւլիթանը օտար թերթերու մէջ երեւցած և Պոլսէն ուղղուած հեռագրերուն թարգմանութիւնները տեսնելու փափաք յայտնած է լսած ըլլալով որ Պոլսոյ թղթակիցներու կողմէ չարամիտ լուրեր կը հեռագրուին Եւրոպա։

ՀԵՐՔՈՒՄ

Օսմ. Դարձակալութիւնը պաշտօնապէս հետեւեալ հերքումը կը հաղորդէ.— Օտար թերթերու մէջ Օսմ. սպաներու միջեւ կուսակցական պատերազմներու գոյութեան մասին յօդուածներ կ'երեւան։ Երբ Թուրքիոյ բոլոր քաղաքական կուսակցութիւնները կատարեալ համերաշխութեան մէջ են, իրենց զինուորական պարտականութիւնէն զատ ուրիշ բանով չզբաղող սպաներու միջեւ պատերազմի մասին խօսիլը տրդիւնք է կամ թշնամութեան և չարամտութեան և կամ իրաց վիճակին անտեղեակ ըլլալու։

Պատերազմական նախարարութիւնը բացարձակապէս որոշած է քաղաքականութեամբ զբաղող սպաները պատժել խիստ կերպով։ Առաջուընէ ի վեր քաղաքական կուսակցութեան պատկանող սպաներուն, որոնց անունները հրատարակուեցաւ թերթերու մէջ պատերազմական նախարարութեան կողմէ ստիպեցանոզուրկ ըլլալը բաւականաչափ ապացոյցն է ասոր։ Արդ յիշեալ լուրերը կրկնապէս կը հերքուին։

ՁԵՆԱՁԵՆ ԼՈՒՐԵՐ

Շէյխ Ցնուօթի կողմէ զրկուած պատուիրակութիւնը երէկ Վարչապետին այցելեց։

*** Կը տեղեկանանք թէ Պասրայի կուսակալութեան բարեկարգական գործին ծախսելու պայմանով Պանք որ Թիւրքիէ Օսմ. կառավարութիւնը 50,000 ոսկի փոխառութիւն մը կնքեց հարիւրին 8 տոկոսով։

*** Զէյտէի և Քիսսի միջեւ երեք Թարփիանաւեր տեսնուած են, որոնց կ'ընկերանան եղեր երկու չոգեմակոյկներ ալ։

*** Ռուս պեսպանատան Ա. Քարգ Լանը երէկ ուշ ատեն վարչապետին հետ կարեւոր տեսակցութիւն մը ունեցաւ։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Վիէննա, 26 Փետր.— Նիսէն կը հեռագրուի թէ Նիսարդ որաքին գործոց նախարար Նորրատունկեան Լիֆ- Նիսէն Լոնտոն մեկնած է, ուր պիտի մասնակցի հաշտութեան բանակցութեանց։

Բարիզ, 26 փետր. Բէթերսպուրկէն կը հեռագրեն մամթէնտի.— Ռուսիա և Աւստրիա միեւնոյն ժամանակ որոշած են զորաշարժի հանուած իրենց բանակները արձակել։

Հռոմ, 26 փետր.— Հռոմ կը յայտարարուի թէ Աւստրիա իր ելմտական կացութենէն ստիպուած Կալիցիոյ սահմանները կը նշանակեն։ Նոր դրամ մը հանելու համար։ Ինչպէս կ'ըսեն, Գերմանիոյ Ռայխսթակ ներկայացուած է նոր դրամ մը հանելու համար։ Ինչպէս կ'ըսեն, Գերմանիոյ Ռայխսթակ ներկայացուած է նոր դրամ մը հանելու համար։

Բարիզ, 26 Փետր.— Ֆրանսական կառավարութիւնը Պուլկարիոյ մօտ նոր գիտում մը կատարել Դարդանելի մէջ չէզոք գօտի մը հաստատելու պահանջելու համար։

Պուլկարիա կը մերժէ ընդունիլ այդ պահանջը առարկելով թէ ինք վոսան չէ թէ պահակաղարդ իբրեւ ապատանարան չպիտի օգտուի անկէց։

Բարիզ 26 Փետր.— Տէրութեանց ներկայացուցիչները բանակցութիւններ կը կատարեն Սոֆիայի և Պոլսոյ մէջ էսքիրէնի օտարականներուն մասին։

Նազուրը գանուող իր 30,000 պահեստիները արձակելու վրայ է։

Բարիզ, 26 փետր.— Ֆրանսական կառավարութիւնը Պուլկարիոյ մօտ նոր գիտում մը կատարել Դարդանելի մէջ չէզոք գօտի մը հաստատելու պահանջելու համար։

Պուլկարիա կը մերժէ ընդունիլ այդ պահանջը առարկելով թէ ինք վոսան չէ թէ պահակաղարդ իբրեւ ապատանարան չպիտի օգտուի անկէց։

Բարիզ 26 Փետր.— Տէրութեանց ներկայացուցիչները բանակցութիւններ կը կատարեն Սոֆիայի և Պոլսոյ մէջ էսքիրէնի օտարականներուն մասին։

ուաւոր կերպով դէպ գալ այս գէշ գործէն կամ մարթերէնին վրայ տալ։

Սակայն իր հեգնոտ ձայնով Բարաէլան կ'ըսէր.

— Բարի իրիկուն, պարոններ... Կ'ուզէք ուրեմն ցաւցնե՞լ զիս քիչ մը։

— Պարո՛ն, ըսաւ Սէյթ Մալին չեչտակի հարուած մը տալով, թէեւ ի դերեւ ելած Բարաէլլանի նշանաւոր դիւրայարժութենէն, պարո՛ն, դեռ այս առաւ իմացուցինք քեզի։

— Ճիշտ է, պարո՛ն, յարեց Բարաէլլան, այս անգամ առանց ո եւ է հեգնանքի, կը յիշեմ ... Նոյնիսկ այնքան լաւ կը յիշեմ որ, ինչպէս կը տեսնէք, չեմ կրնար համակերպիլ զարնել ազնուականներ, որոնք այնքան վեհանձնութեամբ վարուեցան ինծի հետ այս առաւ իսկ։

Արդարեւ, անհաւատալի բան, որ կ'ապրեցնէր Տօն Սէզարը, և մանչլ կուսար Պիւսին, որ ամենէն կամ կարմիր կարած էր և կատաղութենէն կը խեղդուէր, Բարաէլլան ինք ո և է հարուած չէր փոխադարձեր։ Ջարդ կողմն էր ոչքը, իր թեւերը՝ որ կարծես իմացական կեանքով ոգեւորուած էր, միեւնոյն ատեն ամէն կողմ կը գանուէր, բայց հարուածները ի դերեւ հանելու և ոչ թէ յարձակելու համար։ Եւ ան տիպ իրեն չէր բաւեր ասկաւին, ըմբանչէ վերջ ալ թէ Տօն Սէզար իրբեւ արժանաւոր օժանդակ մը էր, և անոր կ'ըսէր իր խեղդող ձայնովը.

— Սիրելի բարեկամ, ինծի պէս ըրէք, խնայեցէք այս պարոններուն, որոնք քաջ ազնուականներ են։

Եւ ցլամարտիկը, հիմա դուարթ, անար պէս կ'ընէր, կը դնէր ոնիանար ի դերեւ հանելով հարուածները, թէեւ պատուարուած առատօրեն կայծակնաշող և մոդիլ թարէն՝ որ միջոց կը դտնէր նոյն իսկ ի դերեւ

երկայն և սուր սայրեր որոնք ընդունեցին զիրենք առանց թուլանալու։

Դարձը փոխուած էր, բոլորովին ննջասան երեք թիկնապահներուն և փրփրան Պիւսիին։ Տօն Սէզարի անակնկալ մեկնումը զարմիլի կերպով վիժեցուցած էր իրենց հարուածը։ Այլեւս ինքիր չէր կընար ըլլալ Բարաէլլան ինքնաթել և թէեւ չորս էին որկուքի դէմ, ինքզինքին նուազագոյն կը զգային։

Արդարեւ Ցաուութայի վարձուորները անգամ չէին թէ Բարաէլլան, ինք միայն կառարելագոյն բաւական զօրաւոր էր զիրենք չորսն ալ զարնելու։ Դիտէին թէ մասնաւորեան հարուածով մը միայն կրնային յաղթել անոր։

Արդ, ոչ միայն Բարաէլլան հիմա նախզդոյշ էր եւ իր սովորական կորովովը կանգնած էր անոնց դէմ, այլ նաև, աւելին ըլլալով, հիմա անծանօթ մը, չէին դիտեր ա՛ւրկեց ինկած, կուգար քաջաբար օժանդակել իրենց բռնած կարծած անձին ջարդերուն, Եւ յառեցրնը այն է որ Թշնամական անծանօթը իր թուրը անիերքեալի վարպետութեամբ մը կը թուէր գործածել։ Արդարեւ ազնաքի հետ խաղալ էր։

Ո՛չ միայն Բարաէլլան մէկէն ի մէկ կը ազատէր իւ թենցմէ, այլ հիմա իրենք խիստ գժուարաւ պիտի ազատին իրենց մարթը, որովհետեւ քաջայայտ էր թէ Բարաէլլան ոչիտի չնայեր իրենց։ Վերջապէս իրենք բռնուած էին ա՛յն ատեն երբ կը կարծէին դայն բռնել։

Այս մելամաղձիկ խարխդանութիւնները փայլակի մը պէս անցան չորս ընկերներուն ուղեղին մէջէն։ Այսու հանդերձ՝, որովհետեւ քաջ էին, որովհետեւ իրենց արժանապատուութիւնը խնդրոյ նիւթ էր, վարկեան մը իսկ իրենց միտքէն չանցաւ լքել և յարձակեցան մոլեգնաբար, մեքենրին դնելով պատ.

ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ ԹՈՎՍԵՊ
ՏԱՆՁՆԱԿԱՏԱՐ

Եւ հայթայթումներ՝ ամէն տեսակ գիրքեր՝ նոր, գործածեալ։ Բուրսայ, Հասպա Հասանի Թիւ. 5 Գալատիոյ Գալատա, Թիւ 5 Դեպի տանելիները Տանիւն

ՄԱՅՐԵՐՈՒ ԽԻՍ ԿԱՐԵԻՈՐ
ՆՈՐԱԾՆ՝ ՄԱՆՈՒԿԵՐՈՒ
ԵՒ
ՏՂԱՅՈՑ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍՆԱՂԷՏ
ՏՔԹ. Օ. ԿՈՐԵԿԵԱՆ
ԲԺԻՇՏԼԱՅԱՆ ՀԱՐԱՎ. ԱՆՆԵՂԱՆՑԻՆ
ՄԱՆԱՆՑԱՆԹԱՆԱՆ ՀԻՍԴԻՆ

Հիւանդ կ'ընդունի ուրբաթ և կիրակի գալս միւս օրերը ցերեկէ վերջ իր բնակարանը Բերա, Թարլա Պաղը, Թիւ 12։
50—25

ՕՍՄ. ԱՌԹԵՒՏՐ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
شركت عثمانية تجارية
SOCIETE COMMERCIALE OTTOMANE
ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԴՐՄԱԳԼՈՒԽ 100,000 ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՈՍԿԻ
ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ Կ. ՊՈԼԻՍ
ԱԹԱՌԷՆ 4 Ե ԴԷՊ Մ. ՏՈՒՆ
ԳՐԱՍԵՆԵԱՆՆԵՐԸ ԲԱՑ ԵՆ ԱՌԺԱՄԵԱՑ ԿԵՐՊՈՎ
ԱԹԱԳՈՒԼ, ԳԱՔԸՐՃԸՕՂԼՈՒ ՏԱՆ

Հայկական ոսկի դրամական հաստատութիւնը կ'ընէ փոխառութիւններ, առևտրական առաջերու, մուրհակներու, փոխանակագիրներու, բաժնեթուղթերու, պարտուպիներու, ապրանքներու և գանձագիրներու վրայ։
Կուտայ չեկեր, վարկագիրներ, փոխանակագիրներ և հեռագրական գնորում ամանաներ, ինչպէս Բուրսոյ նոյնպէս ուրիշ բոլոր մասերուն վրայ։
Կը գնէ և կը նոսրէ ամէն տեսակ գրամներ և պարտուպիներ թէ՛ մեր և թէ բոլոր տեղ գտնուղներու վրայ, ինչպէս և տեսակ գրամներ։
Կը գանձէ եւ կը դիմէ առևտրական առաջեր, մուրհակներ, փոխառնակաղ յոյժ, գնանիշներ և կարգներ։
Ղ'ընդունի գրավական առաջներ նպաստաւոր պայմաններով։
Դրամատունս հաստատած է առևտրական տեղեկութիւններու համար լաւագոյն կազմակերպուած ազատարկութիւն։

ԲԱՆԱՍՊԱՐԱԿԱՆ ՍԵՆՍՈՒԻԿ
Ցենդարութիւնը մը հանդիսանալու մէջ գ'տրերու համար կ'ընդունի 25 դրուշէն սկսելով գումարներ։
Դրամատունս կը կատարէ նաև թէ՛ իր դարմանութիւնները և թէ՛ բոլոր հաշիւներ ամէն տեսակ արդիւնաբերութիւններու և ապրանքներու գնում, վաճառում, ներմուծում և արտաքսում։
Ղ'ընդունի ներդրումներ՝ թէ՛ տեղական և թէ՛ օտար տարադրամներ։ Ներդրումներուն տոկոսները կ'ենթարկուին ամէն տարի հանդարտ ոչ։ Ղ'ցնէ հանդարտ ցենուութեամբ վերադրեալ ամէն տարի ներդրումներ։

ՀԱՏԱՎԱՃԱՌՈՒՄ ԵՒՐՈՊ· ԹԷՐԹԵՐՈՒ
«ՐՈՒՐ ԼԷ ԲԷՕԲԼԸ ՏՕՐԻԱՆ»
Հայկական պահանջներուն նուիրուած
ԲԱԲԱԿԱԼԼՕ
Աշխարհահռչակ պատկերազարդ
քաղաքական երգիծաթերթ
«ԼԸ ՄԱԹԷՆ», «ԼԸ ԹԱՆ», «ԼԸ ԺՈՒՐՆԱԼ»
եւն. քաղաքական օրաթերթեր
—
Գեղեցկական լրագրավաճառներու մատնեալ գեղ։ Դիմել Պոլիս, Պաղը Ալի ճառագէտ թիւ 72, Եփրա գործակալութիւն, Սուքիաս Քիւրքեանի։

ԱՌԱՋԻՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԶԱՐԻ
ԱՓՐՈԴԻՏԵԱՆ ԵՒ ԾՆՆԴԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆՈՑ
ՄԱՍՆԱՂԷՏ ՌԱՖԻՇ
ՏՕՔԹԷՕՐ
ԳԱՒԼՕ ՑԱԿՈՐԵԱՆ
Գիտական վերջին նորութիւնով համեմատ առանց ցաւ պատճառելու կը գործածուի մանրէներ ջնջելու, ֆրոնկոյզը, երազափրձութիւնը, առնական անկարողութիւնը և դժուարամիզութիւնը։
Բացի կիրակէ, ամէն օր կը գտնուի Պանձէ գաթա, Նէգրէրի Հաֆի Պէյրիի անկիւնը, Մէրկամիշեան դեղարանը։
ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐԸ ԶԱՐԻ 30—25

ՕԹԷԼ ՀԷՔԻՄ ՕՂԼՈՒ
ՊԻԼԷԾԻԿ
Պիլէծիկի էն կեդրոն և օգտակար դիրքի մը վրայ հաստատուած վերոյիշեալ օթելը, զոր իր բոլոր կազմութիւններով իսկապէս պանդուխտներու հանգստութիւնը կ'ապահովէ։ կը յանձնարարուի բոլոր ճամբորդներու անյապաղ հոն այցելել միայն, ուր պիտի գտնէ նաև պոլսականէն գերազանց գերազանց հիանալի լոգարան, սմնոն լեզուէ թերթերու ճոխ մթերքով մը։ Մաքուր մահճակալ և անդուգական խնամք։ դիներնն ղ։

ՈՒ ԻԿԻՆԵՐՈՒԷ ԱՅՑԵՐՈՒՆ ԾՆՆԴԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐ
ԳԱՂԻՍԿԱՆ ԱԽՏԻ ԵՒ ՋԵՐՄԱՖՈՒՆԳԻԹԵԱՆ
ՄԱՍՆԱՂԷՏ
ՏՔԹ. Ա. ԷՍԱՆՈՒԷԼԻՏԻՍ
Նոր գրութեամբ և կարճ ժամանակի մէջ կը գտնուին հոն և նոր ջերմամբզութիւնը, գաղղիական ախտը, անկարողութիւնը և արգանդի հիւանդութիւնները։ Ամէն օր առաւօտեան մինչեւ իրիկուն. կը գտնուի Պաղը Ալի ճառաէտի, Մէսէրլիէ օթէլի դէմը, Բամէր լուսանկարչատան Բ. յարկի իր գրասենեակին մէջ, ուր կ'ընդունի հիւանդները։ կինոերու համար յատուկ տեղ կայ։ 50—10

ԴԵՂԱՐԱՆ
ՄԻՀՐԱՆ ԳԱԼԷՄԿԵԱՐԵԱՆ
Բերա, մեծ փողոց Աղա Ճամիի գիմացի կարգը, Թիւ 117
Երկար տարիներէ ի վեր ունեցած փորձառութենէս լիապէս համոզուած եմ որ Դեղարան մը կրնայ յաջողիլ այն պարագային՝ երբ ուղղամտութիւն, ճշտապահութիւն և աշխուրջ հսկողութիւն կը տիրեն ամէն գործառնութեանց մէջ, փութացնելու համար հիւանդին ապաքինումը։
Կը մաղթեմ որ երբեք չհիւանդանամ, բայց եթէ երբեք պէտք ունենամ ո և է դեղագրի մը պատրաստութեան, հաճեցէք դիմել մեր նոր Դեղարանը, ուր պիտի գտնէք արուեստին ամենանուրբ պահանջներու համաձայն դեղերու իրաւամիտ պատրաստութիւն դեղերուն ամենէն ժամանակ։
Անձնապէս ալ համոզուելու համար այս ճշմարտութեան, կը բաւէ անգամ մը միայն այցելել դեղարանս։
Մեր դաւառացի հայ ազգակիցներուն դարմանումի համար մասնագէտ առաջնակարգ բժիշկներու պէտք ունեցողներուն ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի երբ դիմեն մեր դեղարանը։
Բիչ առեւնուն մէջ յարգոյ հասարակութեան մօտ գտած ընդունելութենէն քաջալերուած, սկսած եմ «եւրոպական» կեդրոններէ ուղղակի բերել տալ դեղերու մթերքը։
Զուիցերիական պատուաստի մամանում չարաքը 2 անգամ։
Տրամադրելի վիպական հիւանդասենեակներ։

ՏՕՔԹ. Ք. ՃԷՋՎԷՃԵԱՆ
ՄԱՍՆԱՂԷՏ
ԾՆՆԴԱՄԱՏՈՒՑԱԿԱՆ ԵՒ ՄՈՐՔԱՑԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
Գեղական և Ազգ. հիւանդանոցներու մէջ իր մասնագիտութիւնը կատարելագործած ըլլալով կարճ ժամանակի մէջ կը դարմանէ հոն և նոր ջերմամիզութիւնը, երիկամունքի (պէսպրէք), միզապիմիզաքարի բրօնքիթի բորբոքումներ, գէշ դարմանուած յաճախ եկած ամորձիներու ուռուցքներ, անկարողութիւն, սմուքիւն, բրօնքիթի վերարերեալ բորբոքումներու համար Վիրի նոր ճարտար գործիքով մատուցած, արգանդի և ձուարաններու ախտերութիւններ։
Դաշիկանրախտի համար ասիական գարմանումներու հետ էլիրիի Սալվարտանի երուսալէնի ներարկումները մանուսար քնամքով կը կատարէ դիւրամատչելի գնով։
Բայի Վասէմանէն, իր դարմանումին ասկ գտնուած դիւանդներուն թարախի, մէզի, խուրի մանրէաբանական քննութիւններ առանց վճարելու։ Բայի կիրակէ, ամէն օր կը գտնուի Գալաթա, Եէնի Բօսթանեան ճանապարհ թիւ 4, Հայկ Ալլանվէրտի դեղարանը։ ԵՐԻՈՒՇԱՐԹ օրերը ձրի։

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌՈՒԹԻՒՆ
ԼԱՍՏԻԿ ԿԱԼՕԾՆԵԻՈՒ
Յ. ԹՈՐԳԱՍԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԷՍԿԻ ՋԱՊԹԻՅԷ, ՔՕ—ՕԲԷՐԱԹԻՎԻ ԴԷՄ
Վաճառատունս, որ 12 տարուան փորձառութեամբը կրցած է շահիլ յարգելի դրուններուն համակրութիւնը, կը գտնուի առաջնակարգ ռուսական, ամերիկեան և ազգային ամէն տեսակ կալոչի նոր մթերք մը, անմրցելի գիներով։ Ցանկութիւնը երաշխաւորուած։ Ամէն կերպ դիւրութիւն յանձնարարուց։ Գաւառացիներն յանձնարարութիւնը փութով կը կատարուին։ Վաճառում մեծաքանակ և փոքրաքանակ։

ՄԵԾ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ
„ՄԱՆԶՈՒՄԷ"Ի ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ
ՀԱՆՐ. ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Մանզումէի աշխատակիցը դիւրութիւն մը տալու համար ժողովուրդին «Հանրային Գործակատարութեան ընկերութիւն» անուամբ ընկերութիւն մը կազմած է կարգ օրէնքէ և ձեռնհաս անձնաւորութիւններէ բաղկացած, զոր կ'առանձնէ թէ գիտնէն և թէ զատանէն յանձնարարուած դատական փոխանորդութիւնները, դատական և քարտէսական հետազօտութիւններ, գիներարգութեան վերաբերեալ գործերութիւններ, թէմիթիւի և գալուածքի տարբեր գիներ, դատական փոխառութեան և տասնամեայ կալուածքի մնայնդութիւններ, մնայնդրի ենդրանքները, վաճառատուներու պարտաւորեալ մասնակարգութիւնը թիւա դիրքամատչելի վարձքով և կատարեան ազնամութեամբ։
Դիմել Պաղ Ալի ճառաէտի մանզումէի խմբագրատան Հանրային Գործակատարութեան Ընկերութեան անունէն Մ. Թեքեանեան էֆ.։

ՏՈՒՔՈՐ ԵԿԵՌԻԱՐԴ ՇԱՀՊԱԶ
ՄԱՍՆԱՂԷՏ ԱԶԳԻՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
Բարդի ինչպիսան հանգստարանի ամենաբարձր տեղերէն մէջ իր մասնագիտութիւնը կատարելագործած և Բէնը—Վէնի հիւանդանոցի մէջ երեսուն տարուան ժամանակ ծառայած և փորձառութեան ձեռնարկուած բժիշկ, մեծ ուշադրութիւն ունի ամէն տեսակ հիւանդութիւններու, յիշեալ (ջանը) կը լրանի տասնց գործողութիւնն. և մինչև տարի Գիւղում մէջ։ Ստանալու Փոսի ժամանի գործերով նոր հիւանդներու և հետաքրքրեալներու համար։ Ամէն գործերով նոր մէջ։ Դիրքերու արտաքսում կը ստանան։ Մեր յարգելիներուն և ուսանող բոլոր կը կատարի քարտաքարի (փերան) և ուշի վերադիրեալ ամէն տեսակ գործերութիւններ։ Հետաքրքիրներ ուշադիր եղան։ Ամէն ինչ ունենալ։ Ամէն ինչ ունենալ։ Ամէն ինչ ունենալ